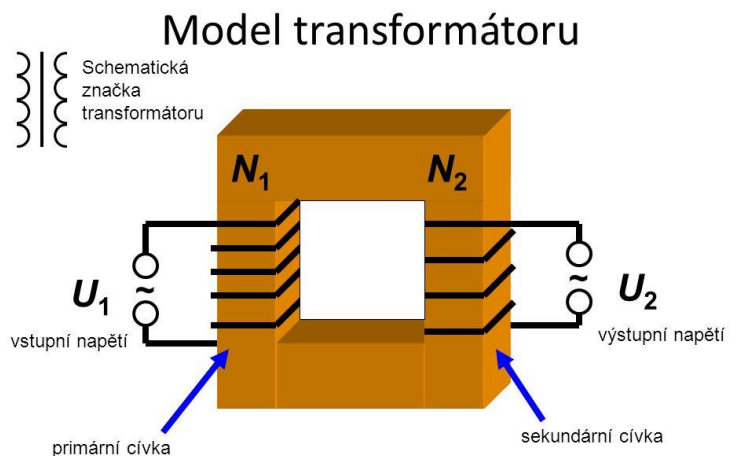

Transformátor

Experiment 1: 2 cívky na společném jádru (feromagnetickém, složeném z ocelových plechů). Jedna připojena ke zdroji střídavého napětí. Měření vstupního a výstupního napětí.

Tabulka 1:

$N_1 = 1200 \text{ Z}, N_2 = 600 \text{ Z}$		
$U_1 \text{ (V)}$	$U_2 \text{ (V)}$	U_2 / U_1
2,48	1,10	0,44
3,72	1,67	0,45
5,18	2,33	0,45
6,00	2,71	0,45
7,25	3,28	0,45
9,73	4,42	0,45
11,19	5,11	0,46
12,46	5,69	0,46
14,93	6,84	0,46

Vidíme, že podíl U_2 / U_1 je stále stejný. Je také stejný jako poměr počtu závitů cívek N_2 / N_1 .

Podíl N_2 / N_1 se nazývá **transformační poměr**.

Platí:
$$U_2 / U_1 = N_2 / N_1$$

Transformace nahoru – napětí se pomocí transformátoru zvyšuje

Transformace dolů – napětí se pomocí transformátoru snižuje

Transformátor využívá jevu elektromagnetické indukce.

Experiment 2: transformátor, primární cívka 1200 z, sekundární cívka – jeden „závit“ = hliníkový žlábek s vodou. Připojeno do zásuvky ke zdroji střídavého napětí 230 V. Voda po chvíli vře.

Video: svařování žiletek (<http://fyzweb.cz/materialy/videopokusy/>)

Účinnost transformátoru je vysoká. Zanedbáme-li rozdíl mezi příkonem a výkonem (účinnost 100%), je příkon na primární cívce stejný jako výkon na sekundární cívce:

$$P_1 = P_2 \quad \Rightarrow \quad U_1 \cdot I_1 = U_2 \cdot I_2 \quad \Rightarrow \quad I_1 / I_2 = N_2 / N_1$$

Pozor: proudy jsou ve vztahu pro transformátor v obráceném poměru než napětí!

Pro transformátor máme dva vztahy:

$$U_2 / U_1 = N_2 / N_1 \qquad I_1 / I_2 = N_2 / N_1$$

Shrnutí: Transformátor je zařízení umožňující měnit velikost střídavého napětí. Jeho činnost je založena na elektromagnetické indukci. Skládá se z primární cívky, sekundární cívky (sekundárních cívek může být více) a feromagnetického jádra z ocelových plechů.

Platí, že $U_2 / U_1 = N_2 / N_1$ a $I_1 / I_2 = N_2 / N_1$.

JV 29. 10. 2017